

PADOMES IETEIKUMS**(2021. gada 18. jūnijs)****ar ko sniedz Padomes atzinumu par Rumānijas 2021. gada konverģences programmu****(2021/C 304/23)**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

pēc apspriešanās ar Ekonomikas un finanšu komiteju,

tā kā:

- (1) 2020. gada 20. martā Komisija pieņēma paziņojumu par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu. Vispārējā izņēmuma klauzula, kas izklāstīta Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punktā, 6. panta 3. punktā, 9. panta 1. punktā un 10. panta 3. punktā un Padomes Regulas (EK) Nr. 1467/97 ⁽²⁾ 3. panta 5. punktā un 5. panta 2. punktā, atvieglo budžeta politikas koordinēšanu nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Minētajā paziņojumā Komisija pauda viedokli, ka, ņemot vērā paredzamo nopietno ekonomikas lejupslīdi Covid-19 pandēmijas dēļ, ir izpildīti nosacījumi vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanai. 2020. gada 23. martā dalībvalstu finanšu ministri piekrita Komisijas novērtējumam. Vispārējā izņēmuma klauzula ir dalībvalstīm nodrošinājusi Covid-19 krīzes pārvarēšanai vajadzīgo budžeta elastību. Tā ir atvieglojusi budžeta politikas koordinēšanu nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Klauzulas iedarbināšana ļauj uz laiku atkāpties no korekcijām katras dalībvalsts vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, ar noteikumu, ka tas neapdraud fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā. 2020. gada 17. septembrī Komisija savā paziņojumā par 2021. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju paziņoja, ka vispārējā izņēmuma klauzula būs piemērojama arī 2021. gadā.
- (2) Padome 2020. gada 3. aprīlī pieņēma Lēmumu (ES) 2020/509 ⁽³⁾ par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu Rumānijā, tāpēc ka 2019. gadā netika ievērots deficīta kritērijs. Tā pamatā bija valdības atjauninātie fiskālie mērķi, savukārt vēlāk publicētais vispārējās valdības budžeta deficīts 4,3 % apmērā no IKP apstiprināja pārkāpumu. Līgumā noteiktās atsauces vērtības – 3 % no IKP – pārsniegums bija saistīts ar pastāvīgu fiskālās nelīdzsvarotības palielināšanos ekspansīvas fiskālās politikas dēļ kopš 2016. gada – laikposmā, kad bija vērojama spēcīga ekonomikas izaugsme. Padome 2020. gada 3. aprīlī nāca klajā arī ar ieteikumu ⁽⁴⁾ vēlākais līdz 2022. gadam izbeigt pārmērīga valsts budžeta deficīta situāciju Rumānijā.

⁽¹⁾ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

⁽²⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp.).

⁽³⁾ Padomes Lēmums (ES) 2020/509 (2020. gada 3. aprīlis) par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu Rumānijā (OV L 110, 8.4.2020., 58. lpp.).

⁽⁴⁾ Padomes Ieteikums (2020. gada 3. aprīlis) par pārmērīga valdības budžeta deficīta situācijas novēršanu Rumānijā (OV C 116, 8.4.2020., 1. lpp.).

- (3) 2020. gada 20. jūlijā Padome pieņēma Ieteikumu⁽⁵⁾ ("Padomes 2020. gada 20. jūlija ieteikums"). Tā ieteica Rumānijai īstenot fiskālo politiku saskaņā ar Padomes 2020. gada 3. aprīļa ieteikumu un vienlaikus veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi vērstos pret Covid-19 pandēmiju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atveseļošanu.
- (4) *Next Generation EU*, kas ietver Atveseļošanas un noturības mehānismu, nodrošinās ilgtspējīgu, iekļaujošu un taisnīgu ekonomikas atveseļošanu. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241⁽⁶⁾, ar ko izveidoja Atveseļošanas un noturības mehānismu, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošinās finansālu atbalstu reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Tas sekmēs ekonomikas atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai, kā arī stiprinās dalībvalstu tautsaimniecību noturību un potenciālo izaugsmi. Tas arī palīdzēs publiskajām finansēm atgūt labvēlīgāku stāvokli īstermiņā un sekmēs to ilgtspējas nostiprināšanu un izaugsmi un darbvieta izveidi vidējā termiņā un ilgtermiņā.
- (5) 2021. gada 3. martā Komisija pieņēma paziņojumu, kurā sniegti turpmāki orientējoši norādījumi attiecībā uz politiku ar mērķi atvieglot fiskālās politikas koordināciju un dalībvalstu stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanu. Komisija minētajā paziņojumā arī puda viedokli, ka lēmums par vispārējās izņēmuma klauzulas deaktivēšanu vai turpmāku piemērošanu būtu jāpieņem vispārēja ekonomikas stāvokļa novērtējuma ietvaros, kurā būtisks kvantitatīvais kritērijs ir ekonomiskās aktivitātes līmenis Savienībā vai eurozonā salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni (2019. gada beigās). 2021. gada 2. jūnijā Komisija, pamatojoties uz savu 2021. gada pavasara prognozi, atzina, ka ir izpildīti nosacījumi, lai 2022. gadā turpinātu piemērot vispārējo izņēmuma klauzulu un 2023. gadā to deaktivētu. Arī pēc vispārējās izņēmuma klauzulas deaktivēšanas tiks ņemta vērā valstu konkrētā situācija.
- (6) Rumānija 2021. gada 5. maijā iesniedza savu 2021. gada konverģences programmu pēc Regulas (EK) Nr. 1466/97 8. pantā noteiktā termiņa.
- (7) Pēc Eurostat validētajiem datiem, 2020. gadā Rumānijas vispārējās valdības budžeta deficīts bija 9,2 % no iekšzemes kopprodukta (IKP) un vispārējās valdības parāds palielinājās līdz 47,3 % no IKP. Gada izmaiņas budžeta primārajā bilancē bija - 3,6 % no IKP, ieskaitot ekonomikas atbalstam paredzētos diskrecionāros budžeta pasākumus 1,5 % apmērā un automātisko stabilizatoru iedarbību. Rumānija uzņēmumiem un mājsaimniecībām turklāt sniedza likviditātes atbalstu (piemēram, garantiju un atliktas nodokļu samaksas veidā, kam nav tiešas un tūlītējas ietekmes uz budžetu), kas atbilstoši aplēsēm bija 4 % no IKP; pēc Komisijas aplēsēm publisko garantiju faktiskā izmantošana 2020. gadā bija aptuveni līdzvērtīga 1½ % no IKP.
- (8) Budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs par 2021. un 2022. gadu ir reālistisks. Saskaņā ar 2021. gada konverģences programmu reālā IKP pieaugums tiek prognozēts 5,0 % apmērā 2021. gadā un 4,8 % apmērā 2022. gadā. Paredzams, ka abos šajos gados galvenais virzītājspēks būs iekšzemes pieprasījums ar spēcīgu patēriņu un ieguldījumu pieaugumu. Komisijas 2021. gada pavasara prognoze par Rumānijas izaugsmi nedaudz pārsniedz 2021. gada konverģences programmā noteikto, proti, 5,1 % 2021. gadā un 4,9 % 2022. gadā, ko veicina arī iekšzemes pieprasījums.
- (9) Valdība 2021. gada konverģences programmā plāno, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies no 9,2 % no IKP 2020. gadā līdz 8 % no IKP 2021. gadā un parāda attiecība 2021. gadā, paredzams, palielināsies līdz 50,8 % no IKP. Saskaņā ar 2021. gada konverģences programmu izmaiņas budžeta primārajā bilancē, salīdzinot ar pirmskrīzes līmeni (2019. gadu), 2021. gadā tiek paredzētas 3,3 % apmērā no IKP, kas atspoguļo ekonomikas atbalstam paredzētos diskrecionāros budžeta pasākumus 1,5 % apmērā no IKP un automātisko stabilizatoru iedarbību. Šie prognozētie rādītāji atbilst Komisijas 2021. gada pavasara prognozei.
- (10) Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju un tās izraisīto ekonomikas lejupslīdi, Rumānija ir noteikusi budžeta pasākumus, lai stiprinātu veselības aprūpes sistēmas kapacitāti, ierobežotu Covid-19 pandēmiju un sniegtu atbalstu vissmagāk skartajiem iedzīvotājiem un nozarēm. Šī enerģiskā politiskā reakcija mīkstināja IKP sarukumu, tādējādi iegrožojot valsts budžeta deficīta un valsts parāda pieaugumu. Rumānijas 2020. un 2021. gadā veiktie pasākumi atbilst Padomes 2020. gada 20. jūlija ieteikumam. Valdības 2020. un 2021. gadā noteiktie diskrecionārie pasākumi ir pagaidu vai atsvērti ar kompensējošiem pasākumiem. Tajā pašā laikā ekspansīviem pasākumiem, kas tika pieņemti pirms Covid-19 pandēmijas, ir bijusi pastāvīga fiskālā ietekme. Minētie pasākumi jo īpaši ietvēra pensiju un citu sociālo izdevumu palielināšanu un nodokļu samazināšanu.

⁽⁵⁾ Padomes Ieteikums (2020. gada 20. jūlijs) par Rumānijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Rumānijas 2020. gada konverģences programmu (OV C 282, 26.8.2020., 149. lpp.).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (11) 2021. gada konverģences programmā ir pieņemts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām finansējamās investīcijas un reformas atbilst 0,1 % no IKP 2021. gadā, 0,6 % – 2022. gadā, 1,2 % – 2023. gadā, 1,2 % – 2024. gadā, 0,9 % – 2025. gadā un 0,9 % – 2026. gadā. 2021. gada konverģences programmā arī pieņemts, ka aizdevumi no Atveseļošanas un noturības mehānisma būs 2,3 % apmērā no IKP 2025. gadā un 2,5 % apmērā no IKP 2026. gadā. Komisijas 2021. gada pavasara prognozes budžeta prognozēs ir iekļautas tikai dotācijas, jo 2021. gada konverģences programmā tiek pieņemts, ka aizdevumi sāksies pēc Komisijas 2021. gada pavasara prognozes perioda.
- (12) Lai novērtētu vispārējo fiskālo nostāju pašreizējos apstākļos, attiecīgajā izdevumu agregātā būtu jāiekļauj apjomīgie pārvedumi no Savienības budžeta (piemēram, no Atveseļošanas un noturības mehānisma). Tādēļ vispārējā fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ar krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus), ieskaitot no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu Savienības fondu dotācijām finansētos izdevumus. Papildus atzinumam par vispārējo fiskālo nostāju analīzes mērķis ir arī novērtēt, vai valsts fiskālā politika ir piesardzīga un vai tās struktūra spēs nodrošināt ilgtspējīgu atveseļošanu, kas būtu saskanīga ar zaļo un digitālo pārkārtošanos. Šā iemesla dēļ īpaša uzmanība tiek pievērsta valsts finansētajiem primārajiem kārtējiem izdevumiem un investīcijām.
- (13) Rumānija 2021. gada konverģences programmā plāno, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2022. gadā samazināsies līdz 6,2 % no IKP, galvenokārt tāpēc, ka tiks izbeigti 2020. un 2021. gadā veiktie pagaidu atbalsta pasākumi. Plānots, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2022. gadā palielināsies līdz 52,9 % no IKP. Šie prognozētie rādītāji ir labvēlīgāki par Komisijas 2021. gada pavasara prognozi. Balstoties uz Komisijas 2021. gada pavasara prognozi un pamatojoties uz konkrētu metodiku, kas atspoguļo iepriekš minētos izaicinājumus, tiek lēsts, ka vispārējā fiskālā nostāja, – ietverot no valsts un Savienības budžeta, jo īpaši Atveseļošanas un noturības mehānisma, finansēto investīciju ietekmi uz kopējo pieprasījumu 2022. gadā –, būs -0,5 % no IKP⁽⁷⁾. Tiek prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme palielināsies par 0,4 procentpunktiem no IKP. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām būs ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,1 procentpunktam no IKP⁽⁸⁾. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajiem primārajiem kārtējiem izdevumiem (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) būs neitrāla ietekme.
- (14) Saskaņā ar 2021. gada konverģences programmas vidēja termiņa budžeta plāniem tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts no 4,4 % no IKP 2023. gadā samazināsies līdz 2,9 % no IKP 2024. gadā. Plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2024. gadā vairs nepārsniegs Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Balstoties uz 2021. gada konverģences programmu, tiek lēsts, ka vispārējā fiskālā nostāja – ietverot arī no valsts un Savienības budžeta, jo īpaši Atveseļošanas un noturības mehānisma, finansēto investīciju ietekmi uz kopējo pieprasījumu – 2023. un 2024. gadā būs vidēji 0,6 % no IKP. Tiek prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme palielināsies par 0,2 procentpunktiem no IKP. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām būs bremsējoša ietekme, kas atbilst 0,1 procentpunktam no IKP⁽⁹⁾. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajiem primārajiem kārtējiem izdevumiem (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) būs bremsējoša ietekme, kas atbilst 0,8 procentpunktiem no IKP. Pašreizējā 10 gadu vidējās nominālās potenciālās izaugsmes aplēse ir 5,75 %⁽¹⁰⁾. Tomēr šajā aplēsē nav iekļauta to reformu ietekme, kas paredzētas atveseļošanas un noturības plānā un tādējādi varētu paātrināt Rumānijas potenciālo izaugsmi.
- (15) Plānots, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies līdz 53,3 % no IKP 2023. gadā un samazināsies līdz 52,4 % no IKP 2024. gadā. Ņemot vērā vidējā termiņā sevišķi strauji kāpjošo parāda trajektoriju, galvenokārt 2022. gadam prognozētā lielā deficīta dēļ, un salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm nelabvēlīgos finansēšanas nosacījumus, tiek uzskatīts, ka Rumānija vidējā termiņā saskaras ar augstiem fiskālās ilgtspējas riskiem, kā liecina pēdējā parāda atmaksājamības analīze.
- (16) Komisija 2021. gada 2. jūnijā ieteica Padomes ieteikumu par pārmērīga budžeta deficīta novēršanu Rumānijā līdz 2024. gadam. Saskaņā ar minēto ieteikumu Rumānijai būtu jāsasniedz nominālais vispārējās valdības deficīta mērķis – 8,0 % no IKP 2021. gadā, 6,2 % no IKP 2022. gadā, 4,4 % no IKP 2023. gadā un 2,9 % no IKP 2024. gadā, kas atbilst valdības neto primāro izdevumu nominālajam pieauguma tempam 3,4 % apmērā 2021. gadā, 1,3 % apmērā 2022. gadā, 0,9 % apmērā 2023. gadā un 0,0 % apmērā 2024. gadā. Tas atbilst ikgadējai strukturālajai korekcijai 0,7 % apmērā no IKP 2021. gadā, 1,8 % apmērā no IKP 2022. gadā, 1,7 % apmērā no IKP 2023. gadā un 1,5 % apmērā no IKP 2024. gadā.

(7) Negatīvs rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums pārsniedz ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par ekspansīvu fiskālo politiku.

(8) Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs neitrāla ietekme.

(9) Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs neitrāla ietekme.

(10) Komisijas aplēse saskaņā ar vispārpieņemto metodiku.

- (17) Padome ir novērtējusi Rumānijas 2021. gada konverģences programmu un to, kā īstenots Padomes 2020. gada 20. jūlija ieteikums,

AR ŠO IESAKA RUMĀNIJAI:

1. Īstenot fiskālo politiku atbilstoši Padomes Ieteikumam (2021. gada 18. jūnijs) par pārmērīga valdības budžeta deficīta situācijas novēršanu Rumānijā ⁽¹¹⁾.

Luksemburgā, 2021. gada 18. jūnijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
J. LEÃO

⁽¹¹⁾ Skatīt šā Oficiālā Vēstneša X. lpp.